

کاربرد نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی در توانبخشی معلولین

تألیف و گردآوری:

دکتر آناهیتا خدابخشی کولایی

استادیار گروه مشاوره، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

سرشناسه: خدابخشی کولایی، آناهیتا، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور: کاربرد نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی در توانبخشی معلولین/ تالیف و
گردآوری آناهیتا خدابخشی کولایی.
مشخصات نشر: تهران: دانه، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری: ۲۶۴ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۱۰-۸۸-۱
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: واژه‌نامه.
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: روان‌درمانی
موضوع: مشاوره توانبخشی
موضوع: معلولان -- توانبخشی
ده بندی کنگره: ۱۳۸۹ ک۲۴/خ/۴۸۰/RC۴۸۰
ده بندی دیویی: ۶۱۶/۸۹۱۴
شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۶۸۷۰۱

عنوان: کاربرد نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی در توانبخشی معلولین

تالیف و گردآوری: دکتر آناهیتا خدابخشی کولایی

استادیار گروه مشاوره، دانشگاه علوم پزشکی تهران، توانبخشی

صفحه‌آرا: گروه گرافیکی آناهیتا

مدیر تولید: داریوش سازمند

ناشر: دانه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: اطلس چاپ

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه / قطع: وزیری

نوبت چاپ: دوم - ۱۳۹۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۱۰-۸۸-۱

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۲۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

تهران: خیابان استاد مطهری - خیابان سلیمان خاطر (امیراتابک)، کوچه اسلامی، شماره ۴/۲
کدپستی: ۱۵۷۸۶۳۵۸۱۱ صندوق پستی: ۴۱۴۶-۱۴۱۵۵ تلفن: ۸۸۸۴۶۱۴۸ - ۸۸۸۴۲۵۴۳ تلفکس: ۸۸۸۱۲۰۸۳

فروش اینترنتی و آشنایی با نشر دانه در: www.jketab.com

danjehpub@hotmail.com

www.danjehpub.com

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۵	.....	سخنی با خوانندگان
		بخش نخست
۹	.....	فصل اول: مشاوره توانبخشی
		بخش دوم
۱۹	.....	فصل دوم: درمان روان پویایی
۴۳	.....	فصل سوم: درمان آدلری
۶۳	.....	فصل چهارم: مشاوره شخص محور
۷۳	.....	فصل پنجم: گشتالت درمانی
۹۱	.....	فصل ششم: معنا درمانی
۱۰۷	.....	فصل هفتم: رفتار درمانی
۱۲۵	.....	فصل هشتم: درمان شناختی رفتاری
۱۳۹	.....	فصل نهم: رفتار درمانی عقلانی هیجانی
۱۵۵	.....	فصل دهم: واقعیت درمانی
۱۷۱	.....	فصل یازدهم: رویکرد صفت عامل
		بخش سوم
۱۸۵	.....	فصل دوازدهم: مهارت‌های مشاوره
		بخش چهارم
۲۰۷	.....	فصل سیزدهم: مشاوره با معلولین جسمی و حرکتی
۲۱۹	.....	فصل چهاردهم: مداخله‌های مشاوره‌ای و آموزش مهارت‌ها به بیماران روانی
۲۴۱	.....	فصل پانزدهم: کاربرد مشاوره توانبخشی در عقب ماندگی ذهنی
۲۵۷	.....	منابع
۲۵۹	.....	واژه‌نما

سخنی با خوانندگان:

هدفم از تهیه و نگارش این کتاب، سه دلیل عمده بوده است که کوشیده‌ام در ادامه به آن‌ها پردازم. نخست آنکه، هر ساله همزمان با روز جهانی معلولین مقارن با ۱۲ آذر ماه، آمارهای جدیدی از سوی سازمان جهانی بهداشت اعلام می‌شود. به گفته این سازمان، ۶۵۰ میلیون نفر معلول در دنیا زندگی می‌کنند که از این میان، نزدیک به ۷۵ درصد آن‌ها در کشورهای در حال توسعه می‌باشند. در جامعه ۷۰ میلیونی ایران نیز به گفته سازمان بهزیستی کشور نزدیک به ۷ درصد از هموطنان به نوعی از معلولیت دچارند. با نگاهی اجمالی به کلیه خدمات ارائه شده از سوی موسسات و سازمان‌های خدماتی بهداشتی و درمان متوجه می‌شویم، که غالب خدمات ارائه شده جسمانی بوده و کمتر به درمان‌های روانشناختی پرداخته شده است. همچنین، کتابهای نگاشته شده، خصوصاً به نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی با اینگونه بیماران اختصاص یافته، بسیار اندک‌اند. از این رو، مدتی بود که می‌اندیشیدم، باید کتابی درخور مشاوره و روان‌درمانی با معلولین بنویسم تا خلایی که در این زمینه وجود دارد در حد توانم، پر می‌کردم.

دلیل دوم نگارش کتاب، این بود که در چند سال گذشته، دانشگاه‌های کشور اقدام به پذیرش و تربیت دانشجویان کارشناسی ارشد مشاوره توانبخشی کرده‌اند، در حالی که، کتاب مشاوره توانبخشی با معلولین که شایسته این واحد درسی باشد، وجود ندارد و هر مدرس به فراخور آنچه از این عنوان درسی درک کرده است، به تدریس آن می‌پرداخت پس باید کتابی مفید در این حیطه به جامعه مشاوران توانبخشی و دانشجویان رشته‌های توانبخشی، تقدیم می‌کردم.

سوم آنکه، هنگامی که صحبت از مشاوره توانبخشی با معلولین به میان می‌آید، خیلی‌ها تصور می‌کنند که باید نظریه‌های مشاوره‌ای جدیدی برای این جمعیت از مراجعان تدوین کرد، در حالی که، به گفته برون، تامس و چان (۲۰۰۴) باید نظریه‌های موجود را برای کاربرد با این مراجعان متناسب سازی کرد، نه آنکه در پی کشف و نگارش نظریه و رویکردهای جدید باشیم.

این کتاب از دو کتابنامه ارزشمند که پیرامون نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی با معلولین به رشته نگارش درآمده بود، اقتباس و ترجمه گردید. همان‌طور که در فهرست کتاب مشاهده می‌کنید، کتاب دارای چهار بخش است که هر کدام خود به فصولی تقسیم شده‌اند، فصل اول از بخش نخست، به کلیاتی پیرامون مشاوره توانبخشی، می‌پردازد. در بخش دوم کتاب، به نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی و کاربرد آن‌ها در مشاوره با معلولین پرداخته شده است که از این میان می‌توان به درمان روان‌پویایی، درمان آدلری، مشاوره شخص‌محور، گشتالت‌درمانی، معنادرمانی، رفتاردرمانی، درمان شناختی رفتاری، رفتاردرمانی عقلانی هیجانی، واقعیت‌درمانی و رویکرد صفت‌عامل اشاره کرد. در بخش سوم، اساس و پایه عمل مشاوره آمده است، یعنی مهارت‌های مشاوره با معلولین و نحوه کاربرد آن‌ها ارائه شده است.

در بخش چهارم، که به مشاوره با معلولین جسمی و حرکتی، بیماران روانی مزمن و عقب ماندگان ذهنی پرداخته شده است. کتاب سراسر به مورد پژوهی‌های زیبایی پرداخته است که آن را از سایر کتابهای به نگارش درآمده در این حیطه، متمایز می‌سازد.

در پایان، مطالعه این کتاب را به مشاوران، روان‌شناسان، پزشکان، روانپزشکان، مددکاران اجتماعی، متخصصان توانبخشی، گفتاردرمانگران، کاردرمانگران، فیزیوتراپها و تمامی کسانی که به نوعی با معلولیت دست به‌گریبانند یا با عزیز معلولی زندگی می‌کنند، توصیه می‌کنم.

دکتر آناهیتا خدابخشی کولایی
دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

بهار ۱۳۹۰